

Tisková zpráva

Obavy veřejnosti o zdraví spojené se šířením koronaviru a finanční situace domácností - Naše společnost - speciál - červen 2020

- ⊙ Více než dvě třetiny dotázaných (68 %) se obávají o zdraví svých blízkých (32 % rozhodně), téměř dvě pětiny (39 %) o vlastní zdraví.
- ⊙ Během měsíce se obavy o vlastní zdraví snížily celkem o 8 procentních bodů, a to ve většině věkových kohort (včetně seniorů 65+). Obavy se nesnížily mezi lidmi se špatným zdravotním stavem.
- ⊙ Z důvodů koronaviru se snížily příjmy více než třetiny domácností (u 11 % značně), tři pětiny mají příjmy stejné. Zvýšení příjmů uvedlo 5 % domácností. Příjmová situace se během měsíce nezměnila. Snížení příjmů se týkalo především domácností podnikatelů, OSVČ a nekvalifikovaných dělníků.
- ⊙ Dvě pětiny dotázaných jsou přesvědčeny, že vyjdou s penězi déle jak půl roku, již nyní nevychází s penězi 6 % dotázaných. Oproti květnu se počet optimistů snížil o 5 procentních bodů. 71 % z těch, kteří hodnotí svoje materiální podmínky jako velmi dobré, vyjdou s penězi více jak půl roku. Mezi těmi, kteří hodnotí svoji situaci jako špatnou, je to 20 %.

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 586; e-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém speciálním výzkumu zaměřilo na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní. Speciální výzkum byl proveden v rámci projektu Naše společnost, za otázky a design šetření zodpovídá CVVM, data sbírala společnost Median. Výzkum navazoval na šetření, které proběhlo ve stejném aranžmá v květnu.

V rámci červnového šetření byla respondentům znovu položena otázka, v jaké míře se obávají o vlastní zdraví a o zdraví svých blízkých.¹ (V květnu byly tyto dvě otázky součástí osmipoložkové baterie, která mimo zdraví zjišťovala obavy v oblasti ekonomické situace rodiny, státu, EU, zásobování a kapacit nemocnic.)

Tabulka 1: Míra obavy v souvislosti se šířením koronaviru (v %)

	Měsíc	Rozhodně se obává	Spíše se obává	Spíše se neobává	Rozhodně se neobává	Neví
O vlastní zdraví	květen	16	31	42	11	0
	červen	13	26	39	22	0
O zdraví blízkých	květen	37	39	20	3	1
	červen	32	36	24	8	0

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Veřejnost se stále hodně obává o zdraví svých blízkých (68 % dotázaných, v tom 32 % rozhodně), pokles obav oproti květnu byl o 8 procentních bodů. Podobný pokles jsme zjistili i u obav o vlastní zdraví, kde ovšem současná míra obav 39 % je ve srovnání s obavami o zdraví svých blízkých téměř poloviční (rozhodně se obává 13 %).

¹ Otázka: „Jak moc, pokud vůbec, se v souvislosti se šířením koronaviru obáváte: a) o vlastní zdraví, b) o zdraví svých blízkých, Varianty odpovědí: rozhodně se obávám, spíše se obávám, spíše se neobávám, rozhodně se neobávám.“

Podmíněnost obav o zdraví základními sociodemografickými charakteristikami není až tak významná, jak by se mohlo očekávat na základě veřejného diskurzu o koronavirové epidemii. Analýza potvrdila, že se u vlastního zdraví v určité míře projevuje věk (ohrožená skupina seniorů versus neohrožená mladá generace) a zdravotní stav. Obě zmíněné charakteristiky taktéž významně intervenují do názorového posunu mezi květnem a červnem.

O tom, jak se snížila míra obav v jednotlivých věkových kohortách, nás informuje následující tabulka. Nejvýraznější pokles vykazuje nejmladší věková kohorta, ve které zároveň došlo k nejvyššímu nárůstu negativních odpovědí na opačném pólu. Odpověď „rozhodně se neobávám“ posílila o 10 a více procentních bodů ve všech věkových kohortách s výjimkou věku 55-64 let, kde navíc o 8 procentních bodů vrostla odpověď „rozhodně se obávám“. Pro tuto anomálii nemáme v datech žádné vysvětlení.

Tabulka 2: Obava o vlastní zdraví podle věkových kohort (v %)

	Rozhodně se obávám		Spíše se obávám		Spíše se neobávám		Rozhodně se neobávám	
	květen	červen	květen	červen	květen	červen	květen	červen
18-24	15	2	15	28	49	34	20	35
25-34	12	13	27	16	48	44	13	26
35-44	16	7	27	26	42	43	14	24
45-54	15	13	35	30	39	34	11	23
55-64	16	24	33	19	42	41	9	16
65+	22	17	38	32	34	36	5	15
Celkem	16	13	31	26	42	39	11	22

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Trochu odlišný posun v obavách o vlastní zdraví ukazuje třídění podle zdravotního stavu. Ti, kteří hodnotí svůj zdravotní stav jako velmi dobrý, se více než dvojnásobně častěji přiklonili k odpovědi „rozhodně se neobávám“ (z 19 % na 43 %). Ti, kteří považují svůj zdravotní stav za špatný, svoje rozhodné obavy změnili jen nevýznamně.

Tabulka 3: Obava o vlastní zdraví podle zdravotního stavu (v %)

	Rozhodně se obávám		Spíše se obávám		Spíše se neobávám		Rozhodně se neobávám		Zdravotní stav	
	květen	červen	květen	červen	květen	červen	květen	červen	květen	červen
Velmi dobrý	11	4	18	16	52	37	19	43	19	16
Dobrý	14	10	30	24	43	43	12	23	44	43
Průměrný	18	16	37	30	39	43	6	11	28	31
Špatný + Velmi špatný	38	36	37	31	18	17	7	15	9	10

V posledním sloupci tabulky je rozložení odpovědí otázky zjišťující zdravotní stav

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Vzhledem k tomu, že šíření koronaviru má v posledních měsících regionální charakter, provedli jsme porovnání obav o vlastní zdraví a zdraví svých blízkých mezi kraji. Zjistili jsme relativně vysoké regionální rozdíly jak v květnovém, tak červnovém výzkumu a různou dynamiku meziměsíčních změn. Do jisté míry data odrážejí objektivní situaci v míře nemoci v jednotlivých krajích – viz tabulky v příloze.

Další dvě otázky, které jsme po měsíci zopakovali, se týkaly příjmu domácnosti (změna příjmů v souvislosti s koronavirem, na jak dlouho stačí finanční rezervy). Rozložení odpovědí se téměř nezměnilo v případě příjmů domácnosti. Stejně jako v květnu dvě pětiny domácností uvedly, že jejich příjmy zůstaly stejné, čtvrtina, že se jejich příjmy mírně snížily, a desetina, že se jejich příjmy výrazně snížily (tabulka 4).

Tabulka 4: V souvislosti se šířením koronaviru se příjmy Vaší domácnosti zvýšily/snížily (v %)

Měsíc	Značně zvýšily	Mírně zvýšily	Zůstaly stejné	Mírně snížily	Značně snížily	Nevím
květen	1	4	61	23	11	0
červen	1	4	60	24	11	0

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Změna příjmů domácnosti je výrazně podmíněna sociálně profesním statutem. I když jde o status dotázané osoby, a ne hlavy domácnosti, přesto je zřetelně vidět, že největší propad příjmů mají domácnosti podnikatelů se zaměstnanci (zde nejspíš také souhlasí status respondenta se statutem domácnosti), pak domácnosti OSVČ a také domácnosti nekvalifikovaných dělníků.

Tabulka 5: Finanční prostředky domácnosti podle socioekonomického statusu respondenta (v %)

	Značně zvýšily	Mírně zvýšily	Zůstaly stejné	Mírně snížily	Značně snížily
Student	2	2	69	21	6
Nepracující důchodce		5	80	11	4
Nezaměstnaný		23	18	36	23
Žena na mateřské dovolené		2	51	29	16
Podnikatel se zaměstnanci			29	42	29
OSVČ		4	44	27	25
Vyšší odborný nebo řídicí pracovník		2	62	29	7
Nižší odborný pracovník	1	4	47	36	12
Úředník, pracovník služeb		5	59	21	14
Kvalifikovaný dělník	1	6	55	25	10
Obsluha strojů, nekval. dělník	2	2	40	39	17
Celkem	1	4	60	24	11

Dopočet do 100% tvořili odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Souvislost propadu příjmů se subjektivním hodnocením materiálních podmínek domácnosti je ještě více zřetelná (viz tabulka 6).

Tabulka 6: Finanční prostředky domácnosti podle subjektivního hodnocení materiálních podmínek (v %)

	Značně zvýšily	Mírně zvýšily	Zůstaly stejné	Mírně snížily	Značně snížily	MŽPD
Velmi dobré	2	3	78	13	4	11
Dobré	1	4	64	24	7	53
Ani dobré, ani špatné		4	50	31	15	28
Špatné + Velmi špatné		10	33	17	38	8
Celkem	1	4	60	24	11	100

Dopočet do 100% tvořili odpovědi „neví“.

V posledním sloupci tabulky je rozložení odpovědí otázky zjišťující materiální úroveň domácnosti.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

V druhé otázce zjišťující odhad, jak dlouho domácnost respondenta dokáže vycházet s financemi, došlo meziměsíčně přeci jen ke statisticky významnému posunu: o 6 procentních bodů poklesla optimistická varianta „více než půl roku“ ve prospěch dvou a tří měsíců.

Tabulka 7: Jak dlouho dokáže Vaše domácnost vycházet s financemi, pokud by se současná situace nezměnila (v %)

Měsíc	Již nyní nevycházíme	Nejdéle měsíc	Nejdéle dva měsíce	Nejdéle tři měsíce	Méně než půl roku	Více než půl roku	Nevím
květen	5	7	7	8	15	46	12
červen	6	6	11	10	15	41	11

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Tabulka 8: Jak dlouho dokáže Vaše domácnost vycházet s financemi podle subjektivního hodnocení materiálních podmínek (v %)

	Již nyní nevycházíme	Nejdéle měsíc	Nejdéle dva měsíce	Nejdéle tři měsíce	Méně než půl roku	Více než půl roku	Nevím
Velmi dobré	1	2	8	5	5	71	8
Dobré	1	6	12	10	18	44	9
Ani dobré, ani špatné	9	7	12	13	15	28	16
Špatné + Velmi špatné	27	17	7	10	13	20	6
Celkem	6	6	11	10	15	41	11

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Příloha

Tabulka 1: Obava o vlastní zdraví podle regionů (v %)

	Rozhodně se obává		Spíše se obává		Spíše se neobává		Rozhodně se neobává	
	květen	červen	květen	červen	květen	červen	květen	červen
Praha	17,2	10,0	23,1	27,7	44,0	40,8	14,9	21,5
Středočeský	14,5	12,6	30,5	23,6	46,6	39,4	8,4	24,4
Jihočeský	19,7	13,1	34,4	34,4	34,4	36,1	11,5	16,4
Plzeňský	17,5	9,1	36,8	29,1	36,8	38,2	8,8	23,6
Karlovarský	6,7	14,3	26,7	25,0	56,7	46,4	10,0	14,3
Ústecký	21,5	14,5	29,1	22,4	36,7	38,2	12,7	25,0
Liberecký	21,4	9,8	11,9	19,5	47,6	39,0	19,0	29,3
Královéhradecký	7,5	9,4	37,7	17,0	45,3	47,2	9,0	26,4
Pardubický	18,0	14,0	44,0	20,0	32,0	40,0	4,0	26,0
Vysočina	14,0	12,5	34,0	29,2	24,0	39,6	28,0	18,8
Jihomoravský	13,7	9,7	32,5	27,4	44,4	43,4	9,4	19,5
Olomoucký	16,4	15,0	32,8	31,7	39,3	33,3	8,2	20,0
Zlínský	10,5	20,4	31,6	25,9	43,9	33,3	14,0	20,4
Moravskoslezský	21,0	20,0	31,1	20,9	39,5	37,4	8,4	21,7
	16,2	13,2	30,8	25,3	41,1	39,4	11,4	22,1

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Tabulka 2: Obava o zdraví svých blízkých podle regionů (v %)

	Rozhodně se obává		Spíše se obává		Spíše se neobává		Rozhodně se neobává	
	květen	červen	květen	červen	květen	červen	květen	červen
Praha	27,6	26,2	41,0	45,4	24,6	22,3	6,0	5,4
Středočeský	32,8	34,4	46,6	39,1	18,3	18,8	2,3	7,8
Jihočeský	43,5	36,7	29,0	43,3	25,8	15,0		5,0
Plzeňský	43,9	29,1	42,1	41,8	12,3	21,8	1,8	7,3
Karlovarský	37,9	20,1	41,4	51,7	20,7	24,1		3,4
Ústecký	46,9	35,5	33,3	31,6	14,8	21,1	4,9	9,2
Liberecký	28,6	22,0	42,9	51,2	23,8	14,6		9,8
Královéhradecký	40,7	24,5	37,0	18,9	18,5	41,1	3,7	15,1
Pardubický	52,0	26,0	28,0	36,0	18,0	30,0		8,0
Vysočina	28,0	33,3	40,0	22,9	26,0	35,4	6,0	8,3
Jihomoravský	37,6	36,3	37,6	36,3	22,2	23,9	2,6	3,5
Olomoucký	33,9	36,7	38,7	25,0	21,0	25,0	4,8	13,3
Zlínský	23,2	32,7	53,6	32,7	21,4	34,5	1,8	
Moravskoslezský	42,9	35,1	40,3	28,1	15,1	22,8	1,7	14,0
	36,8	31,7	39,8	35,9	20,0	24,1	2,9	7,9

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 7. – 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020, 4. – 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost – speciál 2020</i>
Realizátor:	<i>Median, s.r.o.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>4.-17.6. 2020</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání, ekonomické postavení, frekvence užívání internetu</i>
Vážení dat:	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj a velikost místa bydliště x kraj</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1011</i>
Metoda sběru dat:	<i>Kombinace dotazování CAWI a CATI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>KK6 KK8 KK15a KK15b</i>
Kód zprávy:	<i>ov200710</i>
Zveřejněno dne:	<i>10. července 2020</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]